
Notes sobre el pas prenupcial d'aus aquàtiques als estanys de l'Albera

Per ALBERT CAMPSOLINAS i JUANOLA

INTRODUCCIÓ

La part més oriental del Pirineu, que va des del coll del Portús fins al mar, rep el nom de serra de l'Albera. La seva carena és la divisòria dels estats francès i espanyol, tot separant les planes del Rosselló i l'Empordà. Amb una alçada màxima de 1.256 m al Puig Neulós, acull una gran varietat d'hàbitats, que van des de la vegetació de caràcter eurosiberià de les zones culminals fins als ambients típicament mediterranis de la zona agrícola, ja a la falda de la serra.

A la part més baixa del vessant meridional de l'Albera, i dintre dels termes municipals de la Jonquera, Cantallops i Sant Climent Sescebes principalment, trobem tot un seguit d'estanys i basses de gran interès.

*L'Estany Petit de Canadal (la Jonquera), en plena inundació primaveral.
Foto: Ramon Boix.*

Algunes d'aquestes zones humides són d'aigües semipermanents, podent-hi trobar aigua pràcticament tot l'any i d'altres són molt més temporals, amb períodes d'inundació que es restringeixen a les èpoques de fortes pluges (primavera i tardor, bàsicament).

A part de la importància ja contrastada en d'altres camps de les ciències ambientals (Font, 1996), el conjunt d'estanys i basses de l'Albera tenen un especial interès pel que fa al pas prenupcial d'ocells (Budó, 1987, Budó et al., 1997). En acabar l'hivern comença la migració primaveral, i durant uns mesos, aquests petits estanys es converteixen en zones de repòs per a nombroses espècies d'ocells aquàtics, que fan el viatge de retorn a les seves àrees de cria a latituds més septentrionals. Aquest fet es fa especialment evident quan bufa fort la tramuntana, llavors l'Albera es converteix en un obstacle insalvable que obliga a fer parada i fonda a multitud d'aquests ocells en espera que millorin les condicions meteorològiques.

METODOLOGIA I OBJECTIUS

Aquest treball pretén ser una aportació de dades sobre el pas prenupcial d'aus aquàtiques en aquest conjunt d'estanys i basses, per tenir una idea de la seva importància en aquest sentit.

Amb aquesta finalitat, durant els mesos de març, abril i maig de 2003, s'ha fet com a mínim una visita setmanal a la zona, tot anotant les espècies d'ocells detectades. Només han estat anotades les espècies específicament aquàtiques o bé les que inclouen les zones humides en la seva varietat d'hàbitats, no essent objecte d'estudi les espècies que han pogut ésser observades a la zona però que no són de cap manera espècies lligades a medis aquàtics. De la mateixa manera, s'ha posat especial atenció a les observacions amb caràcter migratori, no estudiant ni les observacions d'ocells sedentaris o nidificants a la zona, ni les de caràcter hivernant.

RESULTATS

A continuació, es relacionen les espècies aquàtiques observades durant el pas prenupcial de 2003 al conjunt d'estanys i basses de l'Albera, tot aportant algunes dades d'interès com poden ser el nombre màxim d'exemplars vistos d'algunes espècies, o alguna nota sobre la fenologia de pas a la zona.

***Tachybaptus ruficollis.* Cabusset.**

Tot i ser una espècie nidificant a la zona, és probable que alguns dels exemplars observats durant el període d'estudi siguin exemplars migrants.

***Botaurus stellaris.* Bitó.**

1 ex. observat el 22 i el 23.III a l'Estany Petit dels Torlits. 1 ex. observat el 26 i el 27.III a l'Estany de la Cardonera (J. Budó). 2 ex. observats alhora el

6.IV a l'Estany Gros dels Torlits. Citacions molt interessants per tractar-se d'una espècie que es troba en una situació especialment delicada.

Bubulcus ibis. *Esplugabous.*

Observacions freqüents en diversos dels estanys de la zona estudiada.

Egretta garzetta. *Martinet blanc.*

3 ex. observats el 6.IV a l'Estany Gros dels Torlits.

Ardea cinerea. *Bernat Pescaire.*

Excepte 2 ex. observats el 8.IV, tots els altres registres es concentren durant la primera quinzena de març, amb un màxim de 6 ex. el 2.III en tot el conjunt d'Estanys i Basses.

Anser anser. *Oca vulgar.*

2 ex. observats el 3.V a l'Estany Gros dels Torlits (J. Alsina). Citació que cal prendre amb precaució per ser molt tardana per a l'espècie.

Anas platyrhynchos. *Ànec coll-verd.*

Tenint en compte que l'espècie cria en baix nombre a la zona, s'ha observat un major nombre d'exemplars durant el mes de març, cosa que fa pensar que es podria tractar de migrants. S'han detectat en tot el conjunt d'Estanys i Basses uns màxims de 59 ex. el 2.III., 40 ex. el 9.III i 38 ex. el 15.III.

Anas crecca. *Xarxet comú.*

S'han observat només 4 ex. el 2.III a l'Estany Gros dels Torlits i 2 ex. el 10.IV a l'Estany de Terra Negra.

Anas querquedula. *Xarrasclet.*

4 ex. observats el 15.III als Estanys dels Torlits.

Circus aeruginosus. *Arpella vulgar.*

A part d'una parella assentada a la zona, s'han anat observant d'altres exemplars migrants (bàsicament durant els mesos de març i abril) amb un màxim de 5 ex. el 8.IV als Estanys dels Torlits i l'Estany de la Cardonera.

Circus cyaneus. *Arpella pàl·lida.*

Observat 1 ex. als Estanys dels Torlits el 23.III, 2 ex. el 30.III i 1 ex. el 8.IV.

Circus pygargus. *Esparver cendrós.*

Observat 1 ex. mascle sobrevolant els Estanys dels Torlits el 30.III.

Gallinula chloropus. *Polla d'aigua.*

Tot i ser una espècie nidificant a la zona, és possible que alguns dels exemplars observats durant el període d'estudi siguin exemplars migrants.

***Fulica atra.* Fotja vulgar.**

Tot i ser una espècie nidificant a la zona, és possible que alguns dels exemplars observats durant el període d'estudi siguin exemplars migrants.

***Himantopus himantopus.* Camesllargues.**

10 ex. observats el 8.IV a l'Estany Gros dels Torlits.

***Tringa ochropus.* Xivita.**

És el limícola més observat a la zona d'estudi, amb registres constants durant tot el mes de març i fins a mitjan d'abril. Se l'ha vist a la majoria dels estanys. La primera observació és 1 ex. el 2.III a l'Estany Gros dels Torlits i la darrera 4 ex. el 19.IV (2 ex. a l'Estany d'en Parú i 2 ex. a l'Estany de les Moles). Aquesta darrera cita és també el màxim d'exemplars observats en un sol dia a la zona.

***Tringa nebularia.* Gamba verda.**

Un sol exemplar observat el 6.IV a l'Estany Petit dels Torlits.

Espècie de limícola no identificat

El 30.III s'observaren un grup de 5 limícoles en vol als Estanys dels Torlits. No es varen poder identificar.

***Larus cachinnans.* Gavià argentat.**

S'observen diversos exemplars de manera regular durant els mesos d'abril i maig. No es descarta que puguin ser migrants.

***Riparia riparia.* Oreneta de ribera.**

2 ex. observats el 20.V i 5 ex. el 27.V als Estanys dels Torlits.

***Acrocephalus scirpaceus.* Boscarla de canyar.**

Només 1 ex. observat (dins dels límits del període d'estudi) cantant el 30.V a l'Estany Gros de Canadal.

A continuació s'esmenten un parell d'espècies més que no han estat observades durant aquest treball, però que es detectaren a la zona durant el pas prenupcial de 2001 i mereixen ser mencionades.

***Ardea purpurea.* Agró roig.**

Observats 2 ex. el 15.IV.01 a l'Estany Petit de Canadal.

***Gallinago gallinago.* Becadell comú.**

Observat 1 ex. el 15.IV.01 a l'Estany Petit de Canadal.

CONCLUSIONS

Resulta interessant l'abundància d'espècies aquàtiques detectades durant el pas prenupcial al conjunt d'estanys i basses de l'Albera, tractant-se d'un hàbitat molt fragmentat, de reduïdes dimensions i en bona part dels casos, d'acusada temporalitat.

Els estanys més grans i amb uns nivells d'aigua més regulars –els Estanys de Canadal i de manera especial els Estanys dels Torlits– són els més utilitzats pels ocells, però cal tenir en compte, també, l'aprofitament que fan algunes espècies dels recursos que els ofereixen les basses més temporals, que poden restar inundades unes poques setmanes o fins i tot només uns dies. En aquest sentit podem destacar, entre d'altres, el cas de la Xivita (*Tringa ochropus*), que fins i tot sembla preferir aquests darrers ambients.

Una prospecció més intensa de la zona objecte d'estudi en aquest treball aportaria més informació sobre la importància durant el pas prenupcial d'aquestes petites zones humides, podent-se fer estimacions o censos de migrants, detectant-hi espècies que hagin pogut passar desapercebudes, etc.

AGRAÏMENTS

- A Joan Budó i Ricart, per l'aportació de dades i pels comentaris.
- A Joan Alsina i Clos, per l'aportació de dades.

REFERÈNCIES

FONT, Joan, “El poblament vegetal de les zones humides de la Serra de l'Albera” (Alt Empordà). Treball de recerca. Universitat de Girona. Institut d'ecologia aquàtica, 1996.

BUDÓ, Joan, “Catàleg de vertebrats dels Estanys de la Jonquera”, *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 1987, volum 20, pàg. 13-30.

BUDÓ, Joan; GRABULOSA, Igor; FÈLIX, Jenar, “Els vertebrats de l'Albera: vessant meridional”, *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 1997, volum 30, pàg. 11-45.